

ΒΟΥΛΗ ΤΩΝ ΕΛΛΗΝΩΝ

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΗ ΥΠΗΡΕΣΙΑ

ΑΝΑΡΤΗΤΕΑ ΣΤΗΝ ΚΟΙΝΟΒΟΥΛΕΥΤΙΚΗ ΔΙΑΦΑΝΕΙΑ

ΕΚΘΕΣΗ ΕΠΙ ΤΟΥ ΝΟΜΟΣΧΕΔΙΟΥ

«Θεσμικό πλαίσιο τηλεργασίας, διατάξεις για το ανθρώπινο δυναμικό του δημοσίου τομέα και άλλες ρυθμίσεις του Υπουργείου Εσωτερικών»

I. Γενικές παρατηρήσεις

A. Με το υπό συζήτηση και ψήφιση νομοσχέδιο εισάγεται θεσμικό πλαίσιο όσον αφορά την τηλεργασία στον Δημόσιο τομέα και ρυθμίζεται η εφαρμογή της υπό κανονικές και έκτακτες συνθήκες, με την αξιοποίηση μέσω πληροφορικής και επικοινωνίας. Περαιτέρω, εισάγονται διατάξεις διά των οποίων ρυθμίζονται ειδικότερα θέματα αρμοδιότητας του Υπουργείου Εσωτερικών.

Το νομοσχέδιο, όπως διαμορφώθηκε μετά την επεξεργασία του από τη Διαρκή Επιτροπή Δημόσιας Διοίκησης, Δημόσιας Τάξης και Δικαιοσύνης, αποτελείται από είκοσι επτά (27) άρθρα, συμπεριλαμβανομένου του ακροτελεύτιου άρθρου, που ορίζει τον χρόνο έναρξης ισχύος του νόμου, και διαρθρώνεται σε τρία (3) Μέρη.

Το Μέρος Α' (άρθρα 1-19), υπό τον τίτλο «Τηλεργασία στον Δημόσιο Τομέα», αποτελείται από έξι (6) Κεφάλαια. Διά του Κεφαλαίου Α' (άρθρα 1-4), υπό τον τίτλο «Γενικές Διατάξεις», ρυθμίζονται ο σκοπός και το αντικείμενο του νόμου (άρθρα 1-2), προσδιορίζονται οι έννοιες «τηλεργασία», «τηλεργαζόμενος», και «φορέας» για την εφαρμογή του νόμου (άρθρο 3) και ορίζεται το πεδίο εφαρμογής του (άρθρο 4).

Με το Κεφάλαιο Β' (άρθρα 5-7), υπό τον τίτλο «Αρχές της τηλεργασίας-

προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα», καθορίζονται οι αρχές που διέπουν τον θεσμό της τηλεργασίας (άρθρο 5), το πλαίσιο προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα (άρθρο 6), και ορίζεται ότι η τηλεργασία έχει οικειοθελή χαρακτήρα (άρθρο 7).

Διά του Κεφαλαίου Γ' (άρθρα 8-10), υπό τον τίτλο «Χρονικό πλαίσιο τηλεργασίας», ορίζονται τα χρονικά όρια της τηλεργασίας (άρθρο 8), το μέγιστο ποσοστό των υπαλλήλων ανά Διεύθυνση που δύναται να ασκεί τα καθήκοντά του μέσω της τηλεργασίας (άρθρο 9) καθώς και το ωράριο (άρθρο 10).

Στο Κεφάλαιο Δ' (άρθρα 11-12), με τίτλο «Εκτέλεση τηλεργασίας», ρυθμίζεται ο τόπος παροχής της τηλεργασίας (άρθρο 11) και προβλέπεται η υποχρέωση του φορέα για παροχή εξοπλισμού («Σταθμός Τηλεργασίας») στον υπάλληλο (άρθρο 12).

Διά του Κεφαλαίου Ε' (άρθρα 13-16), υπό τον τίτλο «Έναρξη και λήξη τηλεργασίας», εισάγονται ρυθμίσεις ως προς τον καθορισμό των θέσεων που είναι επιλέξιμες για τηλεργασία (άρθρο 13), τη διαδικασία έκδοσης απόφασης τηλεργασίας (άρθρο 14), και το περιεχόμενό της (άρθρο 15), καθώς και τον τρόπο περάτωσης της τηλεργασίας (άρθρο 16).

Με το Κεφάλαιο ΣΤ' (άρθρα 17-19), υπό τον τίτλο «Δικαιώματα και Υποχρεώσεις», ορίζεται ότι οι τηλεργαζόμενοι απολαύουν τα ίδια δικαιώματα και υπέχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους υπαλλήλους που εκτελούν τα καθήκοντά τους με φυσική παρουσία (άρθρο 17), προβλέπεται το δικαίωμα αποσύνδεσης από τα μέσα πληροφορικής και επικοινωνίας μετά το πέρας του ωραρίου (άρθρο 18) και παρέχονται εξουσιοδοτήσεις για ρύθμιση επιμέρους ζητημάτων αναφορικά με την τηλεργασία (άρθρο 19).

Στο Μέρος Β' (άρθρα 20-27), υπό τον τίτλο «Διατάξεις ανθρώπινου δυναμικού Δημοσίου Τομέα, Τομέα Μακεδονίας-Θράκης του Υπουργείου Εσωτερικών και Ο.Τ.Α.», τροποποιούνται διατάξεις του ν. 4369/2016 ως προς τη διαδικασία αξιολόγησης της απόδοσης προσωπικού (άρθρο 20), τροποποιείται διάταξη του Υπαλληλικού Κώδικα (ν. 3528/2007) αναφορικά με τη γραμματειακή υποστήριξη του Δευτεροβαθμίου Πειθαρχικού Συμβουλίου (άρθρο 21), καθώς και διάταξη του Κώδικα Κατάστασης Δημοτικών και Κοινοτικών Υπαλλήλων (ν. 3584/2007) σχετικά με τις αποδοχές δημοσιογράφων που απασχολούνται σε θέσεις Ειδικών Συμβούλων, Ειδικών Συνεργατών και Επιστημονικών Συνεργατών σε Ο.Τ.Α. (άρθρο 22). Περαιτέρω, τροποποιείται η διάταξη του άρθρου 14 του ν. 2266/1994 ως προς τον διορισμό στο Δημόσιο ή στον ευρύτερο δημόσιο τομέα συγγενούς αποβιώσαντος υπαλλήλου (άρθρο 23), ρυθμίζεται η διαδικασία παρακολούθησης πειθαρχικών υποθέσεων

(άρθρο 24), ορίζεται ότι θεωρούνται νόμιμες και εκκαθαρίζονται δαπάνες σχετικές με την καταβολή μισθωμάτων για το οικονομικό έτος 2020 που βαρύνουν ειδικό φορέα του Υπουργείου Εσωτερικών (άρθρο 25), και τροποποιείται το άρθρο 32 του ν. 4483/2017, προκειμένου να δοθούν κίνητρα δωρεάν σίτισης και καταλύματος διαμονής στους υπαλλήλους καθώς και σε μέλη Ειδικού Εκπαιδευτικού Προσωπικού και Ειδικού Βοηθητικού Προσωπικού, οι οποίοι απασχολούνται σε Δήμους ορεινών και νησιωτικών περιοχών, σε νομικά πρόσωπα αυτών καθώς και σε Ο.Τ.Α. β' βαθμού στην εδαφική περιφέρεια των οποίων ανήκουν οι ανωτέρω Δήμοι (άρθρο 26). Τέλος, ορίζεται η έναρξη ισχύος του νόμου (άρθρο 27).

Β. Η τηλεργασία εφαρμόστηκε εκτενώς κατά την τρέχουσα περίοδο της πανδημίας COVID-19. Πριν από την εξάπλωση της πανδημίας, ρύθμιση σχετική με την τηλεργασία απαντά στην ευρωπαϊκή συμφωνία πλαίσιο για την τηλεργασία, σύμφωνα με την οποία, η τηλεργασία ορίζεται ως μια μορφή οργάνωσης και/ή εκτέλεσης εργασίας, στο πλαίσιο σύμβασης ή σχέσης εργασίας, με τη χρήση μέσων πληροφορικής, η οποία, ενώ θα μπορούσε να παρέχεται στις εγκαταστάσεις του εργοδότη, παρέχεται εκτός των εγκαταστάσεων αυτών σε τακτική βάση. Αντίστοιχα, ρυθμίσεις αναφορικά με την τηλεργασία έχουν θεσπισθεί διά των άρθρων 1 και 5 του ν. 3846/2010.

Κατά την διάρκεια της πανδημίας COVID-19, η τηλεργασία στο Δημόσιο προβλέφθηκε το πρώτον με την από 11.3.2020 Π.Ν.Π. «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης των αρνητικών συνεπειών της εμφάνισης του κορωνοϊού COVID-19 και της ανάγκης περιορισμού της διάδοσής του» (κυρωθείσα διά του άρθρου 2 του ν. 4682/2020). Συγκεκριμένα, σύμφωνα με το άρθρο 5 παρ. 6 της Π.Ν.Π., όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο εικοστό τέταρτο παρ. 8 της από 14.3.2020 Π.Ν.Π. «Κατεπείγοντα μέτρα αντιμετώπισης της ανάγκης περιορισμού της διασποράς του κορωνοϊού COVID-19» (κυρωθείσα διά του άρθρου 3 του ν. 4682/2020), «[σ]ε περίπτωση επιτακτικής ανάγκης, εξαιτίας της εξάπλωσης του κορωνοϊού COVID-19, δύναται, κατά την κρίση του οικείου Υπουργού ή του αρμόδιου οργάνου διοίκησης του φορέα, να προσδιορίζεται ο αριθμός των υπαλλήλων που πρέπει να παρίστανται καθημερινά στην υπηρεσία, με δυνατότητα εκ περιτροπής εργασίας ή και με τον ορισμό κατ' εξαίρεση προσωπικού ασφαλείας. Στην περίπτωση αυτή λαμβάνονται τα απαραίτητα μέτρα, προκειμένου να εξασφαλίζεται, ανάλογα με τη φύση του αντικειμένου της υπηρεσίας, η δυνατότητα εξ αποστάσεως παροχής εργασίας με τη χρήση ηλεκτρονικών μέσων».

Περαιτέρω, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα έχει

εκδώσει κατευθυντήριες γραμμές για την επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα στο πλαίσιο της διαχείρισης του COVID-19 (2/2020, 15.4.2020), σύμφωνα με τις οποίες: «1. Ο οργανισμός/επιχείρηση (εφεξής, φορέας) οφείλει να ορίσει και να υποστηρίξει συγκεκριμένες διαδικασίες για την τηλεργασία. Οι διαδικασίες αυτές πρέπει να λαμβάνουν υπόψη, για την κάθε περίπτωση, τη φύση και τη σοβαρότητα των κινδύνων ως προς την προστασία προσωπικών δεδομένων, οι οποίοι απορρέουν από την εξ αποστάσεως εργασία. 2. Ο φορέας οφείλει να ενημερώνει επαρκώς, να εκπαιδεύει και να συνδράμει τους εργαζομένους του στην εφαρμογή των διαδικασιών αυτών, λαμβάνοντας υπόψη ότι πολλοί χρήστες δεν είναι εξοικειωμένοι με τις τεχνολογίες που υποστηρίζουν την τηλεργασία και τους σχετικούς κινδύνους. Για τον σκοπό αυτό, είναι πολύτιμη η συμβολή του Υπεύθυνου Προστασίας Δεδομένων (DPO) όπου έχει ορισθεί. 3. Επισημαίνεται ιδιαίτερα ότι οι υποχρεώσεις των φορέων αναφορικά με την προστασία των προσωπικών δεδομένων των εργαζομένων τους αποκτούν ιδιάζουσα βαρύτητα στην περίπτωση της τηλεργασίας. Και τούτο, διότι ο εργαζόμενος, λόγω του γεγονότος ότι βρίσκεται στο σπίτι του, έχει μεγαλύτερη προσδοκία για την προστασία της ιδιωτικής του ζωής».

Επιπροσθέτως, σε ευρωπαϊκό επίπεδο, σύμφωνα με ανακοίνωση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, «[η] ψηφιακή τεχνολογία είναι ουσιαστικής σημασίας και θα συμβάλει σε πιο εύρωστη ανάκαμψη των κοινωνιών μας, καθώς και των οικονομιών μας. Τα πρόσφατα μέτρα τήρησης σωματικής απόστασης έχουν αναδείξει τη σημασία μιας σύγχρονης ψηφιακής υποδομής που θα διασφαλίζει ευρεία πρόσβαση και διαθεσιμότητα ψηφιακών υπηρεσιών στο Διαδίκτυο, κάτι που είναι απαραίτητο για τις καθημερινές δραστηριότητες. Οι επενδύσεις στην ψηφιοποίηση των επιχειρήσεων και του δημόσιου τομέα, η ανάπτυξη ψηφιακών υπηρεσιών δεδομένων στον δημόσιο και τον ιδιωτικό τομέα μπορούν να καταστήσουν δυνατή την τηλεργασία, την εικονική μάθηση και την κατ' οίκον εκπαίδευση. Εκτός από την αύξηση της ανθεκτικότητας και της παραγωγικότητας, η μετάβαση αυτή μπορεί επίσης να συμβάλει στον πράσινο μετασχηματισμό των οικονομιών μας και να συνεισφέρει στην ένταξη των ευάλωτων ομάδων στο οικονομικό γίγνεσθαι» (Ευρωπαϊκό Εξάμηνο 2020: Ειδικές ανά χώρα συστάσεις (Βρυξέλλες, 20.5.2020 COM(2020) 500 final).

Εξ άλλου, λόγω της ολοένα αυξανόμενης υιοθέτησης της τηλεργασίας ως μεθόδου απασχόλησης, έχουν εκδοθεί ενημερωτικά κείμενα και μελέτες α-

πό το Συμβούλιο της Ευρώπης σχετικά με την τηλεργασία στις Δημόσιες Διοικήσεις (βλ. <https://rm.coe.int/tpa-toolkit-on-teleworking-in-public-administration/1680a11fc1>), από το Ευρωπαϊκό Ίδρυμα για τη Βελτίωση των Συνθηκών Διαβίωσης και Εργασίας (Eurofound, Διαβίωση, εργασία και COVID-19 https://www.eurofound.europa.eu/sites/default/files/ef_publication/field_document/ef20059en.pdf), από την Ευρωπαϊκή Επιτροπή (τηλεργασία στην Ευρωπαϊκή Ένωση πριν και μετά τον Covid-19 https://ec.europa.eu/jrc/sites/jrcsh/files/jrc120945_policy_brief_-_covid_and_telework_final.pdf), καθώς και τη Διεθνή Οργάνωση Εργασίας (https://www.ilo.org/wcmsp5/groups/public/---europe/---ro-geneva/---sro-budapest/documents/genericdocument/wcms_753334.pdf).

II. Παρατηρήσεις επί των περιεχομένων

Στον πίνακα περιεχομένων του νομοσχεδίου, το άρθρο 16, υπό τον τίτλο «Περάτωση τηλεργασίας», εμφανίζεται ως άρθρο του Κεφαλαίου ΣΤ΄, υπό τον τίτλο «Δικαιώματα και Υποχρεώσεις», ενώ, στο κείμενο του νομοσχεδίου, το άρθρο 16 αποτελεί το τελευταίο άρθρο του Κεφαλαίου Ε΄, υπό τον τίτλο «Εναρξη και λήξη τηλεργασίας».

Για λόγους νομοτεχνικής ορθότητας, σκόπιμο είναι, στον πίνακα περιεχομένων, να μετακινηθεί το άρθρο 16 στο Κεφάλαιο Ε΄.

III. Παρατηρήσεις επί των άρθρων

1. Επί του άρθρου 3

Στο άρθρο 3 ορίζεται, μεταξύ άλλων, ότι, για την εφαρμογή του νόμου, ο όρος «Φορέας» περιλαμβάνει «τη Γενική Κυβέρνηση όπως ορίζεται στην περ. β) της παρ. 1 του άρθρου 14 του ν. 4270/2014 (Α΄ 143), τα εκτός αυτής νομικά πρόσωπα δημοσίου δικαίου, καθώς και τις εκτός αυτής δημόσιες επιχειρήσεις και οργανισμούς του Κεφαλαίου Α΄ του ν. 3429/2005 (Α΄ 314)».

Συναφώς, σημειώνεται ότι η αυτονομία της Βουλής εν γένει κατοχυρώνεται στα άρθρα 65 παρ. 1, 5 και 6, εξειδικευόμενη διά του άρθρου 103 παρ. 6 του Συντάγματος (οι ρυθμίσεις των άρθρων 65 παρ. 5 και 103 παρ. 6 αφορούν το προσωπικό της). Μία από τις όψεις της αυτονομίας της Βουλής εκδηλώνεται με την αρμοδιότητά της να θεσπίζει, να τροποποιεί, να συμπληρώνει, να δημοσιεύει και να ερμηνεύει αυθεντικά τον Κανονισμό της, χωρίς τη σύμπραξη της εκτελεστικής εξουσίας. Ζητήματα, επομένως, για τα οποία

το Σύνταγμα θεσπίζει αποκλειστική αρμοδιότητα του Κανονισμού της Βουλής, δεν μπορούν να ρυθμισθούν με νόμο, όπως και, αντίστροφα, ζητήματα για τα οποία το Σύνταγμα θεσπίζει αποκλειστική αρμοδιότητα του νόμου, δεν μπορεί να ρυθμίσει ο Κανονισμός της Βουλής. Στην ελληνική έννομη τάξη, δηλαδή, το πεδίο εφαρμογής του τυπικού νόμου και αυτό του Κανονισμού της Βουλής δεν τέμνονται, αλλά οριοθετούνται από το Σύνταγμα (Κ. Μαυριά, Σύνταγματικό Δίκαιο, 2014, σελ. 240-241, Αντ. Παντελή, Εγχειρίδιο Σύνταγματικού Δικαίου, 2020, σελ. 358-359, Ευ. Βενιζέλο, Μαθήματα Σύνταγματικού Δικαίου 2021, σελ. 159 επ. και Αθ. Ράϊκο, Σύνταγματικό Δίκαιο, τ. Ι, τεύχ. Α΄, 2009, σελ. 212-215).

Εξ άλλου, πρώτον, σύμφωνα με το άρθρο 120 παρ. 11 του Κανονισμού της Βουλής (Μέρος Α' Κοινοβουλευτικό), «[η] Βουλή απολαύει πλήρους αυτονομίας κατά το άρθρο 65 παράγραφος 1 του Συντάγματος ως προς την εν γένει λειτουργία της και δεν εντάσσεται στη “Γενική Κυβέρνηση”. Για λόγους διαφάνειας και στατιστικής ταξινόμησης, αναρτά στοιχεία, μέσω της διαδικτυακής της πύλης, ως προς τον προϋπολογισμό εξόδων και τον ισολογισμό – απολογισμό της», δεύτερον, σύμφωνα με το άρθρο 14 παρ. 1 περίπτ. στ΄ εδάφ. β΄ του ν. 4270/2014 (ΦΕΚ Α΄ 143, «Αρχές δημοσιονομικής διαχείρισης και εποπτείας (ενσωμάτωση της Οδηγίας 2011/85/ΕΕ) - δημόσιο λογιστικό και άλλες διατάξεις»), αποκλειστικά και μόνον «[γ]ια λόγους στατιστικής ταξινόμησης, η Βουλή των Ελλήνων περιλαμβάνεται και αυτή στην Κεντρική Διοίκηση, σύμφωνα με τον Κανονισμό της, ως προς τον προϋπολογισμό εξόδων και τον ισολογισμό-απολογισμό αυτής».

Υπό το φως των ανωτέρω, η ρύθμιση του πλαισίου τηλεργασίας που εισάγεται διά του προτεινόμενου νομοσχεδίου, δεν καταλαμβάνει τη Βουλή, δοθέντος ότι ζητήματα σχετικά με την απασχόληση του προσωπικού της Βουλής ρυθμίζονται κατ' αποκλειστικότητα από τον Κανονισμό της, ο οποίος μπορεί να ρυθμίζει τα ζητήματα αυτά και διά παραπομπής στην κοινή νομοθεσία.

2. Επί του άρθρου 5

Στο άρθρο 5 περ. β΄ ορίζεται ότι «[ο]ι τηλεργαζόμενοι απολαμβάνουν τα ίδια δικαιώματα και υπέχουν τις ίδιες υποχρεώσεις με τους μη τηλεργαζόμενους υπαλλήλους». Για νομοτεχνικούς λόγους, θα μπορούσε να αντικατασταθεί το ρήμα «απολαμβάνουν» από το ορθό, εν προκειμένω, ρήμα «απολαύουν», και η φράση «με τους μη τηλεργαζόμενους υπαλλήλους» από τη

φράση «με τους εργαζόμενους με φυσική παρουσία υπαλλήλους».

3. Επί του άρθρου 12 παρ. 1

Στο άρθρο 12 παρ. 1 δίνεται ο ορισμός της έννοιας «Σταθμός Τηλεργασίας». Για λόγους νομοτεχνικούς, θα μπορούσε, ενδεχομένως, ο ορισμός αυτός να ενταχθεί στο άρθρο 3 του νομοσχεδίου, το οποίο φέρει τον τίτλο «Ορισμοί».

4. Επί του άρθρου 19 παρ. 1, 2 και 3

α. Με την παρ. 1 του άρθρου 19 ορίζεται ότι «[μ]ε διάταγμα που εκδίδεται ύστερα από πρόταση των Υπουργών Εσωτερικών, Ψηφιακής Διακυβέρνησης και Δικαιοσύνης, μέσα σε έξι (6) μήνες από τη δημοσίευση του παρόντος, ρυθμίζονται ειδικότερα τα θέματα προστασίας των προσωπικών δεδομένων όπως ορίζονται στο Κεφάλαιο Β΄. Με το ίδιο διάταγμα δύναται να εξειδικεύονται περαιτέρω τα κατάλληλα τεχνικά και οργανωτικά μέτρα ασφαλείας για την προστασία των δεδομένων των τηλεεργαζόμενων και τρίτων φυσικών προσώπων, οι υποχρεώσεις των υπεύθυνων επεξεργασίας δεδομένων και κάθε άλλη αναγκαία λεπτομέρεια για την προστασία των δεδομένων κατά την εκτέλεση της τηλεργασίας». Σύμφωνα με την παρ. 4 του άρθρου 36 του Κανονισμού (ΕΕ) 2016/679 του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Απριλίου 2016 για την προστασία των φυσικών προσώπων έναντι της επεξεργασίας των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα και για την ελεύθερη κυκλοφορία των δεδομένων αυτών και την κατάργηση της οδηγίας 95/46/ΕΚ (Γενικός Κανονισμός για την Προστασία Δεδομένων), «[τ]α κράτη μέλη ζητούν τη γνώμη της εποπτικής αρχής κατά την εκπόνηση προτάσεων νομοθετικών μέτρων προς θέσπιση από τα εθνικά κοινοβούλια ή κανονιστικών μέτρων που βασίζονται σε τέτοια νομοθετικά μέτρα, τα οποία αφορούν την επεξεργασία», σύμφωνα δε με την περ. γ) της παρ. 1 του άρθρου 13 του ν. 4624/2019, η Αρχή Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα «[...] γ) παρέχει γνώμη για κάθε ρύθμιση που πρόκειται να περιληφθεί σε νόμο ή σε κανονιστική πράξη, η οποία αφορά επεξεργασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα. Η διαβούλευση πραγματοποιείται κατά το στάδιο εκπόνησης της ρύθμισης σε χρόνο και με τρόπο που καθιστά εφικτή την έγκαιρη διατύπωση γνώμης από την Αρχή και τη σχετική διαβούλευση επί του περιεχομένου του σχεδίου ρύθμισης».

Υπό το φως των ανωτέρω, προκύπτει ότι συντρέχει εν προκειμένω περίπτωση διατύπωσης γνώμης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού

Χαρακτήρα πριν από την έκδοση του σχετικού με τη ρύθμιση θεμάτων προστασίας δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα προεδρικού διατάγματος. Επομένως, η προτεινόμενη ρύθμιση θα μπορούσε να συμπληρωθεί με τη φράση «κατόπιν γνωμοδότησης της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα». Περαιτέρω, οι όροι «τηλεργαζόμενων» και «υπεύθυνων» θα μπορούσαν να διορθωθούν στο ορθό: «τηλεργαζομένων» και «υπευθύνων».

6. Στην παρ. 2 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών, Προστασίας του Πολίτη και του κατά περίπτωση αρμοδίου Υπουργού δύναται να εξειδικεύονται οι κίνδυνοι για τη δημόσια υγεία και οι έκτακτες συνθήκες και ανάγκες της παρ. 2 του άρθρου 7 που επιβάλλουν ως μέσο πρόληψης και διασφάλισης της δημόσιας υγείας και προστασίας των πολιτών την εφαρμογή της τηλεργασίας και δύναται να αναπροσαρμόζονται το χρονικό διάστημα, καθώς και το ποσοστό των υπαλλήλων του φορέα που θα κληθούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους υπό καθεστώς τηλεργασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 9».

Συναφώς παρατηρείται ότι, εκ παραδρομής, γίνεται αναφορά στην παρ. 2 του άρθρου 7, αντί της παρ. 3. Επιπροσθέτως, δοθέντος ότι η εξουσιοδοτική διάταξη αφορά την εξειδίκευση κινδύνων για τη δημόσια υγεία και έκτακτων συνθηκών και αναγκών που επιβάλλουν ως μέσο πρόληψης και διασφάλισης της δημόσιας υγείας και προστασίας των πολιτών την εφαρμογή τηλεργασίας, στην προτεινόμενη ρύθμιση μπορεί να γίνει αναφορά στον συναρμόδιο για την έκδοση της Κοινής Υπουργικής Απόφασης Υπουργό Υγείας. Τέλος, διά των άρθρων 8 παρ. 4 και 9 παρ. 2, εξαιρείται, σε περίπτωση κινδύνου της δημόσιας υγείας και έκτακτων συνθηκών και αναγκών, η τηλεργασία τόσο από τα οριζόμενα σχετικώς στο προτεινόμενο νομοσχέδιο χρονικά όρια όσο και από τον ποσοτικό περιορισμό της. Συνεπώς, δεν τυγχάνει εφαρμογής εν προκειμένω το άρθρο 9 και, ως εκ τούτου, η φράση «δύναται να αναπροσαρμόζονται το χρονικό διάστημα, καθώς και το ποσοστό των υπαλλήλων του φορέα που θα κληθούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους υπό καθεστώς τηλεργασίας, όπως ορίζεται στο άρθρο 9» θα μπορούσε να αντικατασταθεί από τη φράση «δύναται να καθορίζεται το χρονικό διάστημα, καθώς και το ποσοστό των υπαλλήλων του φορέα που θα κληθούν να εκτελέσουν τα καθήκοντά τους υπό καθεστώς τηλεργασίας».

γ. Περαιτέρω, διά της παρ. 3 ορίζεται ότι «[μ]ε κοινή απόφαση των Υπουργών Εσωτερικών και Υγείας εξειδικεύονται τα αναφερόμενα στην παρ. 2 του

άρθρου 7 προβλήματα υγείας και δύναται να τροποποιούνται τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 8 χρονικά όρια τηλεργασίας για τους έχοντες μόνιμα ή πρόσκαιρα προβλήματα υγείας». Στο άρθρο 8 ορίζονται τα χρονικά όρια της τηλεργασίας και προβλέπεται ρητώς στην παρ. 4 ότι τα όρια αυτά δεν εφαρμόζονται στις περιπτώσεις των παρ. 2 και 3 του άρθρου 7. Συνεπώς, διά της ανωτέρω Κοινής Υπουργικής Απόφασης δεν θα επέλθει τροποποίηση των ορίων τηλεργασίας, αλλά καθορισμός τους και, ως εκ τούτου, για λόγους νομικής ακριβολογίας, θα μπορούσε, στην προτεινόμενη διάταξη, η φράση «τροποποιούνται τα οριζόμενα στην παρ. 2 του άρθρου 8 χρονικά όρια τηλεργασίας» να αντικατασταθεί από τη φράση «καθορίζονται τα χρονικά όρια τηλεργασίας».

5. Επί του άρθρου 22

Στο άρθρο 22 εκ παραδρομής έχει τεθεί ως αριθμός ΦΕΚ του ν. 4354/2015 «Α΄ 314» αντί του ορθού «Α΄ 176».

6. Επί του άρθρου 24

Αντικείμενο του άρθρου 24 είναι η υποχρέωση των πειθαρχικών οργάνων και των Διευθύνσεων Διοικητικού και Προσωπικού να ενημερώνουν την ηλεκτρονική βάση δεδομένων που τηρείται στην Εθνική Αρχή Διαφάνειας, προκειμένου να επιτυγχάνεται η παρακολούθηση των πειθαρχικών υποθέσεων. Για λόγους νομοτεχνικής αρτιότητας, θα μπορούσε, ενδεχομένως, η διάταξη αυτή να ενταχθεί στον ν. 4622/2019, ο οποίος, διά των άρθρων 82 και επόμενα, εισάγει διατάξεις σχετικές προς τη σύσταση, τον σκοπό και τις αρμοδιότητες της Εθνικής Αρχής Διαφάνειας.

7. Επί του άρθρου 25

Στο άρθρο 25 ορίζεται ότι δαπάνες που αφορούν στην καταβολή των μισθωμάτων για το οικονομικό έτος 2020, οι οποίες βαρύνουν συγκεκριμένο Ειδικό Φορέα του Υπουργείου Εσωτερικών, και οι οποίες δεν καταβλήθηκαν κατά το εν λόγω οικονομικό έτος, θεωρούνται νόμιμες και κανονικές, και εκκαθαρίζονται σε βάρος των πιστώσεων του προϋπολογισμού του εν λόγω Ειδικού Φορέα του Υπουργείου Εσωτερικών.

Επισημαίνεται ότι, σύμφωνα με τη νομολογία του Ελεγκτικού Συνεδρίου, «[μ]ε το άρθρο 98 παρ. 1 περ. γ΄ του Συντάγματος καθιερώνεται ο κατα-

σταλτικός έλεγχος των δημοσίων εν γένει δαπανών και ανατίθεται στο Ελεγκτικό Συνέδριο. Ο κοινός νομοθέτης πάντως δεν κωλύεται να εξειδικεύσει το περιεχόμενο του ως άνω ελέγχου και να καθορίσει, ακόμη και αναδρομικά, τη διαδικασία και τις προϋποθέσεις άσκησής του. Στη ρυθμιστική αυτή εξουσία του κοινού νομοθέτη εμπίπτει και η θέσπιση διατάξεων για τη "νομιμοποίηση" δαπανών, εφόσον όμως οι σχετικές ρυθμίσεις δεν είναι τέτοιου είδους και τέτοιας έκτασης ώστε να καταλύεται ουσιαστικώς η ως άνω ελεγκτική αρμοδιότητα του Ελεγκτικού Συνεδρίου και να αναιρείται, συνακόλουθα, η δυνατότητα αναζήτησης, μέσω αντίστοιχου καταλογισμού, των χρηματικών ποσών που δαπανήθηκαν παρανόμως» (ΕΣ 706/2018 (Τμ. IV), ΕΣ Ολομ. 981/2016).

Αθήνα, 9 Ιουνίου 2021

Η εισηγήτρια
 Δάφνη Ακουμιανάκη
 Επιστημονική Συνεργάτις

Ο Προϊστάμενος του Α΄ Τμήματος
 Νομοτεχνικής Επεξεργασίας
 Ξενοφών Παπαρρηγόπουλος
 Αναπληρωτής Καθηγητής
 του Πανεπιστημίου Πελοποννήσου

Ο Προϊστάμενος της Α΄ Διεύθυνσης
 Επιστημονικών Μελετών
 Αντώνης Παντελής
 Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής
 Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών

Ο Πρόεδρος του Επιστημονικού Συμβουλίου
 Κώστας Μαυριάς
 Ομότιμος Καθηγητής της Νομικής Σχολής του Πανεπιστημίου Αθηνών